
Komunikaty

Palestra 27/12(312), 136-141

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KOMUNIKATY

Mając na uwadze ograniczony nakład i zasięg „Dziennika Urzędowego Ministerstwa Sprawiedliwości”, Redakcja „Palestry” podaje do wiadomości tekst zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 lutego 1983 r. w sprawie wykonywania nadzoru nad sądami i państwowymi biurami notarialnymi oraz współdziałania sędziów w doskonaleniu orzecznictwa (Dz. Urzęd. Min. Sprawiedliwości z 1983 r. Nr 1, poz. 3). Treść tego zarządzenia leży niewątpliwie w zakresie zainteresowań członków adwokatury.

Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości

z dnia 22 lutego 1983 r.

w sprawie wykonywania nadzoru nad sądami i państwowymi biurami notarialnymi oraz współdziałania sędziów w doskonaleniu orzecznictwa

Na podstawie art. 43 § 2 i art. 46 § 1 prawa o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 1964 r. Nr 6, poz. 40 z późn. zm.) zarządza się, co następuje:

ROZDZIAŁ I

Postanowienia ogólne

§ 1. Nadzór przewidziany w przepisach niniejszego zarządzenia sprawuje Minister Sprawiedliwości osobiście i za pośrednictwem Departamentu Nadzoru Sądowego oraz inny właściwych jednostek organizacyjnych Ministerstwa Sprawiedliwości, prezesów sądów, a także okręgowych zespołów wizytacyjnych.

§ 2. 1. Organy i osoby powołane do wykonywania nadzoru powinny dążyć w swej działalności, aby zadania wynikające dla wymiaru sprawiedliwości z Konstytucji PRL i ustaw były realizowane zgodnie z celami socjalistycznego państwa i prawem chronionymi interesami obywateli.

2. Nadzór nie może wkraczać w dziedzinę, w której w myśl Konstytucji PRL sędziowie są niezawisli, ani naruszać godności urzędu sędziowskiego.

§ 3. Działania w zakresie nadzoru powinny w szczególności zmierzać do:

1) zapewnienia zgodności postępowania sądowego i orzecznictwa z prawem oraz wytycznymi wymiaru sprawiedliwości i praktyki sądowej,

2) zapewnienia sprawności postępowania sądowego i innych czynności urzędowych, a zwłaszcza zapobiegania jego przewlekłości,

3) doskonalenia organizacji pracy, kształtowania właściwej kultury czynności urzędowych oraz podnoszenia wychowawczej funkcji sądów,

4) systematycznego podnoszenia poziomu kwalifikacji zawodowych oraz postaw ideowych i etyczno-moralnych sędziów, notariuszy i innych pracowników sądowych oraz notarialnych,

5) aktywizacji udziału czynnika społecznego w realizowaniu zadań wymiaru sprawiedliwości,

6) udzielania pomocy sędziom, notariuszom oraz innym pracownikom sądowym i notarialnym w zakresie organizacji i metod pracy oraz wprowadzania do praktyki nowych przepisów prawa.

§ 4. Wykonywanie nadzoru odbywa się w szczególności przez:

- 1) wizytacje, obejmujące całokształt działalności sądu albo wyznaczone jednostki lub jednostkę organizacyjną sądu,
- 2) lustracje, obejmujące wyznaczoną problematykę,
- 3) badania analityczno-problemowe orzecznictwa w sprawach prawomocnie zakończonych,
- 4) kontrolę wykonawstwa orzeczeń,
- 5) narady powizytacyjne i szkoleniowe oraz konferencje sędziów i notariuszy,
- 6) kontrolę biurowości sądowej i notarialnej,
- 7) analizę danych statystycznych, wyników postępowania rewizyjnego w sprawach pierwszoinstancyjnych i w których orzeczenia zaskarżono w drodze rewizji nadzwyczajnej.

ROZDZIAŁ II

Nadzór prezesa sądu wojewódzkiego

§ 5. Prezes sądu wojewódzkiego wykonuje nadzór nad sądami okręgu osobiście, za pośrednictwem wiceprezesów, przewodniczących wydziałów, a w szczególnych przypadkach — wyznaczonych osób.

§ 6. Wizytacje sądów rejonowych wykonują sędziowie orzekający w sprawach rewizyjnych według właściwości określonej dla spraw odwoławczych, a w zakresie wykonawstwa orzeczeń w sprawach karnych — sędziowie penitencjarni,

§ 7. Wizytację wszystkich wydziałów sądów rejonowych przeprowadza się od 1 stycznia do 15 lutego każdego roku.

§ 8. 1. Wizytacja ma na celu badanie orzecznictwa wizytowanego sądu, sprawności postępowania sądowego oraz kultury pracy sądów.

2. W toku wizytacji dokonuje się w szczególności:

- 1) badania zgodności z prawem i wytycznymi wymiaru sprawiedliwości i praktyki sądowej — orzeczeń, które uprawomocniły się w I instancji,
- 2) kontroli sprawności postępowania sądowego, a zwłaszcza przygotowania posiedzeń, koncentracji dowodów, zasadności odroczeń i przerw oraz sprawności postępowania międzyinstancyjnego,
- 3) kontroli przestrzegania przewidzianych dla stron gwarancji procesowych, przestrzegania powagi i kultury czynności sądowych,
- 4) ogólnej oceny wpływu rozstrzygnięć sądów rewizyjnych na orzecznictwo sądów rejonowych,
- 5) kontroli postępowania w sprawach dotyczących obrotu prawnego z zagranicą,
- 6) oceny sprawności wykonawstwa orzeczeń sądowych,
- 7) oceny wypełniania obowiązków przez przewodniczących wydziałów,
- 8) badania innych zagadnień wynikających ze spostrzeżeń instancji odwoławczej bądź zleconych przez prezesa sądu wojewódzkiego.

§ 9. 1. Z przebiegu wizytacji sporządza się sprawozdanie zawierające:

- 1) ustalenia i wyniki dokonanych czynności oraz ocenę wizytowanej jednostki,
- 2) wnioski o ewentualne wniesienie rewizji nadzwyczajnej lub o wznowienie postępowania,
- 3) wnioski o wytknięcie naruszeń obowiązków służbowych,
- 4) informacje o innych spostrzeżeniach i uwagach, wskazujących na potrzebę sygnalizacji przez Ministerstwo Sprawiedliwości odpowiednim władzom centralnym przypadków, w których okazało się, że przepisy lub zarządzenia tych władz albo sposób ich postępowania jest sprzeczny z prawem lub zasadami słuszności,

5) informacje o zachowaniu się uczestników procesu, które utrudnia postępowanie sądowe, oraz o przypadkach niewłaściwego lub niedbałego reprezentowania interesów stron.

2. Sprawozdanie w terminie 7 dni od zakończenia wizytacji przedstawia się prezesowi sądu wojewódzkiego.

§ 10. 1. W terminie 14 dni od zakończenia wizytacji prezes sądu wojewódzkiego zwołuje konferencję z udziałem prezesa wizytowanego sądu, sędziów i asesorów; do udziału w konferencji prezes sądu może zaprosić przedstawicieli samorządu ławniczego.

2. Podczas konferencji wizytujący:

1) informuje o wynikach wizytacji, zwracając uwagę na osiągnięcia i uchybienia w pracy sądu,

2) omawia wytyczne i orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz literaturę prawniczą w zakresie stwierdzonych błędów i uchybień.

3) wyjaśnia wątpliwości podniesione przez sędziów wizytowanego sądu,

3. Sędziowie wizytowanego sądu mogą zgłaszać uwagi i postulaty pod adresem sądu drugiej instancji, prezesa sądu wojewódzkiego i Ministra Sprawiedliwości oraz co do przeprowadzonej wizytacji.

4. O terminie konferencji prezes sądu wojewódzkiego zawiadamia właściwy okręgowy zespół wizytacyjny.

§ 11. 1. Prezes sądu wojewódzkiego na podstawie sprawozdania z wizytacji i wniosków z konferencji powizytacyjnej wydaje zarządzenia kierownikowi wizytowanego sądu i określa termin do ich wykonania.

2. Prezes sądu wojewódzkiego przedstawia Ministerstwu Sprawiedliwości odpisy sprawozdań z wizytacji oraz wydanych zarządzeń powizytacyjnych wraz z wnioskami co do:

1) potrzeby wystąpienia do Sądu Najwyższego o ustalenie wytycznych wymiaru sprawliwości i praktyki sądowej bądź o wyjaśnienie przepisów, których stosowanie wywołuje rozbieżności w orzecznictwie,

2) celowości sygnalizacji przez Ministerstwo Sprawiedliwości odpowiednim władzom centralnym potrzeby dokonania zmian lub uchylenia przepisów sprzecznych z ustawą.

§ 12. Prezes sądu wojewódzkiego przedstawia na najbliższym zgromadzeniu ogólnym sędziów informacje o przebiegu i wynikach wizytacji oraz o wydanych zarządzeniach nadzorczych.

§ 13. Lustrację przeprowadza się w miarę potrzeby. Prezes sądu wojewódzkiego, zarządzając lustrację, ustala jej zakres i cel, a następnie sposób wykorzystania jej wyników.

§ 14. 1. Prezes sądu wojewódzkiego zwołuje w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz w roku, konferencję sędziów okręgu wojewódzkiego dla wymiany doświadczeń i omówienia wyników pracy sądu okręgu.

2. Prezes sądu wojewódzkiego zawiadamia o terminie konferencji Ministerstwo Sprawiedliwości oraz zaprasza do wzięcia udziału w konferencji przedstawicieli samorządu ławniczego.

§ 15. Prezes sądu wojewódzkiego ustala zakres zadań nadzorczych po zasięgnięciu opinii kolegium administracyjnego.

§ 16. 1. Prezes sądu wojewódzkiego wyznacza inspektora do wykonywania czynności kontrolnych w zakresie biurowości sądowej.

2. Zakres zadań inspektora do spraw biurowości regulują odrębne przepisy.

§ 17. 1. Prezes sądu rejonowego dokonuje rocznej oceny wyników powierzonego

mu sądu i łącznie ze sprawozdaniem o wykonaniu czynności nadzorczych przedstawia je na piśmie prezesowi sądu wojewódzkiego do 30 stycznia każdego roku.

2. Prezes sądu wojewódzkiego dokonuje rocznej oceny wyników pracy jednostek organizacyjnych okręgu i przedstawia je Ministerstwu Sprawiedliwości do 15 marca każdego roku.

ROZDZIAŁ III

Okręgowe zespoły wizytacyjne

§ 18. 1. Okręgowe zespoły wizytacyjne tworzy się w sądach wojewódzkich, których wykaz i zakres właściwości określa załącznik do niniejszego zarządzenia.

2. W skład okręgowego zespołu wizytacyjnego wchodzi sędziowie-wizytatorzy, notariusze-wizytatorzy i inne osoby wyznaczone przez prezesa sądu wojewódzkiego, w którym ma siedzibę zespół — po uzgodnieniu z zainteresowanymi prezesami sądów wojewódzkich i Departamentem Nadzoru Sądowego, a w odniesieniu do sędziów-wizytatorów do spraw rodzinnych — z Departamentem Spraw Rodzinnych i Nieletnich.

3. Pracą okręgowego zespołu wizytacyjnego kieruje sędzia wyznaczony przez Ministra Sprawiedliwości na wniosek prezesa sądu wojewódzkiego, w którym ma siedzibę zespół, zgłaszany po uzgodnieniu z zainteresowanymi prezesami sądów wojewódzkich.

§ 19. 1. Wizytatorzy okręgowych zespołów wizytacyjnych pełnią swoje obowiązki na podstawie planu pracy opracowanego zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Sprawiedliwości oraz wykonują inne czynności zlecone przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

2. Plan pracy okręgowego zespołu wizytacyjnego powinien uwzględniać potrzeby każdego z zainteresowanych okręgów sądów wojewódzkich.

3. Kierujący pracą okręgowego zespołu wizytacyjnego przedstawia do zatwierdzenia Ministerstwu Sprawiedliwości do 30 listopada każdego roku uzgodniony z prezesami sądów wojewódzkich projekt planu pracy.

4. W uzasadnionych wypadkach każdy z prezesów sądów wojewódzkich może zwrócić się do właściwego okręgowego zespołu wizytacyjnego o dokonanie w jego okręgu czynności nadzorczych nie objętych planem pracy.

§ 20. 1. Wizytatorzy okręgowego zespołu wizytacyjnego realizują zadania w szczególności poprzez:

1) przeprowadzanie problemowych i tematycznych wizytacji i lustracji w sądach wojewódzkich, a w miarę potrzeby — także w sądach rejonowych (§ 9–11 stosuje się odpowiednio, z tym zastrzeżeniem, że uprawnienia, o których mowa w § 11 ust. 1, należą do Departamentu Nadzoru Sądowego, a w sprawach rodzinnych i nieletnich — do Departamentu Spraw Rodzinnych i Nieletnich).

2) kontrolę realizacji resortowych programów działania,

3) kontrolę wykonywania nadzoru nad sądami i biurami notarialnymi,

4) dokonywanie analiz praktyki sądowej na podstawie badań aktowych,

5) organizowanie porad szkoleniowych w celu zapewnienia pomocy sędziom we wprowadzaniu do praktyki orzeczniczej nowych aktów prawnych,

6) dokonywanie na wniosek prezesa sądu wojewódzkiego ocen pracy asesorów i sędziów w przypadkach zamiaru wystąpienia o mianowanie na wyższe stanowisko,

7) wizytowanie rozpraw oraz rozmowy, narady, spotkania z sędziami i notariuszami oraz innymi pracownikami sądów i państwowych biur notarialnych,

8) analizę udziału czynnika społecznego w realizacji zadań wymiaru sprawiedliwości,

9) udział w szkoleniach zawodowych,

10) badanie zasadności skarg przekazywanych do załatwienia przez Ministerstwo Sprawiedliwości,

11) inicjowanie wdrażania postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych przez osoby uprawnione.

2. Wizytatorzy okręgowego zespołu wizytacyjnego uczestniczą w konferencjach powizytacyjnych, o których mowa w § 10, w egzaminach sędziowskich oraz — w porozumieniu z właściwym prezesem sądu wojewódzkiego — w naradach sędziów i notariuszy.

§ 21. 1. Sędziowie-wizytatorzy obowiązani są orzekać co najmniej raz w miesiącu w instancji rewizyjnej, a wizytatorzy-notariusze brać udział w pracach biura notarialnego, z którego zostali delegowani, co najmniej dwa dni w miesiącu.

2. Sędziowie-wizytatorzy i notariusze-wizytatorzy mogą być okresowo delegowani do pełnienia obowiązków w Ministerstwie Sprawiedliwości, a także w innym okręgowym zespole wizytacyjnym, na zasadach określonych w prawie o ustroju sądów powszechnych i w prawie o notariacie.

§ 22. Do zadań Departamentu Nadzoru Sądowego i innych jednostek organizacyjnych Ministerstwa Sprawiedliwości w zakresie nadzoru, oprócz zadań wymienionych w zarządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 września 1982 r. o nadaniu Ministerstwu Sprawiedliwości regulaminu organizacyjnego, należy w szczególności:

1) ustalanie kierunków nadzoru dla prezesów sądów wojewódzkich i okręgowych zespołów wizytacyjnych,

2) dokonywanie merytorycznej oceny szczegółowych planów nadzorczych przedstawionych przez prezesów sądów wojewódzkich i zatwierdzanie planów pracy okręgowych zespołów wizytacyjnych,

3) dokonywanie oceny sprawozdań z przeprowadzonych czynności nadzorczych,

4) przedstawianie Ministrowi Sprawiedliwości rocznych informacji o efektach pracy podległych mu służb nadzorczych oraz bieżące informowanie Ministra Sprawiedliwości o ważniejszych tendencjach pracy sądów mających istotne znaczenie dla praktyki wymiaru sprawiedliwości w całym kraju,

5) organizowanie krajowych konferencji dla wymiany doświadczeń w zakresie działalności nadzorczej,

6) podejmowanie innych niezbędnych działań mających na celu prawidłowe funkcjonowanie służb nadzorczych,

7) wydawanie zarządzeń, o których mowa w § 20 ust. 1 pkt 1.

ROZDZIAŁ IV

Przepisy końcowe

§ 23. Znosi się wydziały i referaty wizytacyjne oraz stanowiska pełnomocników Ministra Sprawiedliwości do spraw rodzinnych i nieletnich i notariuszy-wizytatorów przy sądach wojewódzkich.

§ 24. W zarządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 grudnia 1950 r. — Tymczasowy regulamin dla sądów wojewódzkich i powiatowych w sprawach administracji i nadzoru (Dz. Urz. Min. Sprawiedl. z 1966 r. Nr 6, poz. 72, z 1969 r. Nr 5, poz. 27, z 1975 r. Nr 4, poz. 30, z 1977 r. Nr 6, poz. 24, z 1981 r. Nr 2, poz. 9 i z 1982 r. Nr 1, poz. 1) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 17a skreśla się wyrazy: „jak również wydziały wizytacyjne”,

2) § 17b, 17c, 87 i 92 skreśla się:

§ 25. W zarządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 lutego 1963 r. — Instrukcja w sprawie nadzoru nad państwowymi biurami notarialnymi (Dz. Urz. Min. Sprawiedl. Nr 2, poz. 22) wprowadza się następujące zmiany:

1) § 5—8 skreśla się,

2) § 9 otrzymuje brzmienie:

„§ 9. Wizytację lub lustrację biura notarialnego przeprowadza osoba wyznaczona przez prezesa sądu wojewódzkiego”,

3) § 10, 26 i 31—33 skreśla się.

§ 26. Uchyła się:

1) zarządzenie nr 36/56/Ns Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 lipca 1956 r. w sprawie tymczasowej instrukcji o wykonywaniu nadzoru nad sądami powiatowymi przez prezesów sądów wojewódzkich (Zbiór resortowych aktów prawnych Min. Sprawiedl. z 1973 r., t. II, poz. 5),

2) zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 lutego 1963 r. w sprawie określenia okręgów sądów wojewódzkich, w których tworzy się stanowiska notariuszy-wizytatorów (Dz. Urz. Min. Sprawiedl. Nr 2, poz. 24 i z 1965 r. Nr 3, poz. 30),

3) zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 czerwca 1963 r. w sprawie wizytacji okręgowych sądów ubezpieczeń społecznych (Dz. Urz. Min. Sprawiedl. Nr 4, poz. 44).

§ 27. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 maja 1983 r.